

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากวิกฤติเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมของประเทศ และความอ่อนแอของชุมชน มีผลมาจากการพัฒนาที่ไม่สมดุล และท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และแข่งขันกันสูงนี้เอง รัฐบาลจึงต้องปรับเปลี่ยนวิถีคิดและวิถีทำงานเสียใหม่ โดยเฉพาะบทบาท ภาครัฐ ทิศนคติ และพฤติกรรมการทำงานของข้าราชการให้เป็นที่ไปตามกระบวนทัศน์ใหม่ในการ พัฒนาประเทศ ทั้งนี้ ทุกภาคส่วนต้องตระหนักถึงความสำคัญที่ต้องรวมตัวกันเพื่อร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมสรุปบทเรียน ร่วมแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อให้ทันการเปลี่ยนแปลง และผลักดันประเทศไทยให้เคลื่อนไปข้างหน้าอย่างมั่นคง และการแก้ปัญหาที่ยืดประชาชนเป็นศูนย์กลางนั้นต้องเน้นการทำงานเชิงรุกสามารถมองเห็นเป้าหมายปลายทาง เน้นกระบวนการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วม โดยให้ความสำคัญกับการเข้ามามีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะการให้ประชาชนเข้ามามีส่วน ร่วมในการดำเนินงานของภาครัฐตามที่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ให้บุคคลมีสิทธิ มีส่วนร่วมในการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ที่จะมีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิ เสรีภาพของตน (มาตรา 60) ให้รัฐส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการ ตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองรวมทั้งการตรวจสอบ อำนาจรัฐทุกระดับ (มาตรา 76) นอกจากนี้ รัฐต้องสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพอย่าง สมดุล รวมทั้งมีส่วนร่วมในการส่งเสริมบำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการ พัฒนาที่ยั่งยืนตลอดจนควบคุมและกำจัดมลภาวะมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และ คุณภาพชีวิตของประชาชน (มาตรา 79) รัฐต้องคุ้มครอง และพัฒนาเด็ก และเยาวชน ส่งเสริม ความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวและความ เข้มแข็งของชุมชน (มาตรา 80) (สถาบันพระปกเกล้า, 2546, น. 70-74)

ในขณะเดียวกัน ให้มีการปฏิรูประบบราชการ ปรับโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของ กระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ เสียใหม่เพื่อให้การบริหารงานสนองตอบและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ ประชาชนสร้างความพึงพอใจให้กับประชาชน แนวคิดของการปฏิรูประบบราชการประการแรก คือ การลดอัตรากำลังภาครัฐ เพื่อลดความซ้ำซ้อนของงาน เน้นการทำงานแบบบูรณาการ ประสาน

ความร่วมมือในการทำงาน ประการที่สอง มุ่งเน้นการบริหารงานมุ่งผลสัมฤทธิ์ คือ การบริหารงานโดยมุ่งเน้นผลลัพธ์ใช้ระบบผลงานที่อาศัยตัวชี้วัดเป็นตัวสะท้อนผลงานออกมาเป็นรูปธรรม ลดค่าใช้จ่ายภาครัฐ (สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน, 2545, น. 25) ประการที่สาม ส่งเสริมให้มีการบริหารงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาล มุ่งเน้นความคุ้มค่า ความโปร่งใสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เช่น เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ โดยให้บุคคลหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้แสดงประชามติก่อนดำเนินงานที่มีผลกระทบต่อประชาชนส่วนรวมให้เขารับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลด้วยความโปร่งใส เปิดเผย ตรวจสอบได้ เป็นต้น

จากวิกฤติที่เกิดขึ้นและการปรับบทบาทการพัฒนาตามรัฐธรรมนูญ และการปฏิรูประบบราชการ เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด ถ้าประชาชนสงบสุข ประเทศชาติก็จะสงบสุขไปด้วย การพัฒนาประเทศจึงต้องพัฒนาควบคู่ไปกับการพัฒนาชุมชน โดยให้ความสำคัญกับการรักษาเสถียรภาพการพัฒนาชุมชนฐานรากให้เข้มแข็ง จึงกลายเป็นประเด็นที่ได้รับความตระหนักว่าเป็นปัญหาระดับชาติ และนำไปสู่การปรับกระบวนการใหม่ในการพัฒนาประเทศ โดยเปลี่ยนทิศทางการพัฒนาจากเศรษฐกิจเป็นตัวตั้ง ไปเป็นให้คนเป็นตัวตั้งหรือเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตมนุษย์ทั้งทางกายภาพและจัดระบบการพัฒนาที่เกิดขึ้นเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) โดยให้มนุษย์อยู่ดีกินดีอย่างแท้จริง ส่งเสริมบทบาทของคนทุกเพศทุกวัย เรียนรู้ในการพึ่งตนเอง และการเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) ให้เป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจไปสู่การบูรณาการและสร้างสมดุลของการพัฒนา และให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันปัญหาต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น การเปลี่ยนแปลงในมิติของกระบวนการพัฒนาในระดับชุมชนเป็นภาพรวมของวิถีชีวิตชุมชน การเสริมสร้างความเข้มแข็งจึงเป็นทางเลือกหนึ่งของการพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับชุมชน โดยชุมชนสามารถแสดงให้เห็นถึงกระบวนการพัฒนาและขั้นตอนของการพัฒนาสู่ “ความเป็นชุมชน” หรือชุมชนกำหนดทางเลือกเพื่อการพัฒนาตนเองได้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ คือ รู้ปัญหา รู้สาเหตุ รู้วิธีแก้ปัญหา และรู้วิธีที่จะอยู่กับปัญหานั้น และกระบวนการมีส่วนร่วมแทนแนวทางการพัฒนาที่ถูกกำหนดจากภายนอก หลายชุมชนได้สร้างบทเรียนความสำเร็จในกระบวนการพัฒนาตนเองไปสู่ความเข้มแข็ง เป็นการสร้างหลักประกันในเรื่องความมั่นคงทางด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ตลอดจนความคงอยู่ของวัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้รับการสืบทอด หรือผสมผสานกับวัฒนธรรมอื่น ๆ อย่างเหมาะสม

จนเกิดกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนสามารถนำไปเป็นแบบอย่างของการพัฒนาได้ เช่น ชุมชนไม้เรียง อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ได้กำหนดแผนแม่บทชุมชนขึ้นเพื่อแก้ปัญหา

จากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น หลายหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนต่าง ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและชุมชนเองซึ่งเป็นศูนย์กลางของวัฒนธรรมภูมิปัญญาและทรัพยากรจำเป็นต้องพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะความเข้มแข็งของตนเองขึ้น โดยการประสานความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชน ในการกระตุ้น ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้ชุมชนได้เรียนรู้ถึงพื้นฐานศักยภาพของตนเองทั้งในด้านภูมิปัญญา ความสุขในตนเอง ฐานทรัพยากรเหล่านี้เป็นรากฐานสำคัญและจำเป็นต้องกระบวนการพัฒนาตนเองและพึ่งตนเองของชุมชน และกระบวนการเรียนรู้หรือกระบวนการทางภูมิปัญญานี้จะแปลงไปสู่การปฏิบัติ เชื่อมประสานอยู่ในกระบวนการทางสังคม ในวิถีชีวิตเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนอย่างไร

กรมการพัฒนาชุมชนตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย พ.ศ.2545 มีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ตลอดจนนิสิตนักศึกษาชุมชน โดยกำหนดนโยบายแนวทางมาตรการในการพัฒนาชุมชนตลอดจนฝึกอบรมและพัฒนาผู้นำชุมชน องค์กรชุมชน เครือข่ายองค์กรชุมชน และชุมชน เพื่อเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนฐานราก เพื่อให้มีส่วนร่วมและเกิดการรวมกลุ่มให้สามารถพึ่งตนเองได้ (กรมการพัฒนาชุมชน, 2547, น. 1016) ด้วยภารกิจ กรมการพัฒนาชุมชนจึงได้มุ่งเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ และกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยผ่านกระบวนการพัฒนาชุมชนซึ่งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเป็นหัวใจสำคัญที่ทำให้คนมีคุณภาพ รู้จักคิด มีเหตุผล คิดถึงส่วนรวม

การพัฒนาที่ชุมชนเป็นผู้กำหนดเป้าหมาย และแนวทางการพัฒนาด้วยตนเองเป็นวิธีการที่เริ่มจากภายในชุมชน “ชุมชนย่อมรู้จักชุมชน” หัวใจของการพัฒนาชุมชน คือการเรียนรู้ของคน การเรียนรู้ที่ดีที่สุด คือ เรียนรู้จากประสบการณ์ ซึ่งความรู้ที่มีพลังเกิดจากข้างใน เป็นการ “ระเบิดจากข้างใน” (ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว) ชุมชนจะมีศักยภาพที่จะเรียนรู้และจัดการชีวิตของตนเองได้ถ้าหากได้รับการสนับสนุนอย่างเหมาะสมด้วยวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (เสรี พงศ์พิศ, 2548, น. 115) ด้วยความสำคัญของชุมชนซึ่งเป็นหน่วยทางสังคม กรมการพัฒนาชุมชนร่วมกับภาคีพัฒนาทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนได้ร่วมกันสร้าง “ระบบมาตรฐานงานชุมชน” ขึ้น เพื่อเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาตนเองของชุมชนให้มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนด้วยการเรียนรู้ตนเอง กำหนดทิศทาง

แสวงหาแนวทางและดำเนินการพัฒนาตนเอง โดยที่ศักยภาพและความเข้มแข็งนั้นชุมชนสามารถกำหนดได้เอง โดยมีฐานคิดที่ว่าเป็นการพัฒนาที่แข่งขันกับตัวเองเพื่อไปสู่สิ่งที่ดีกว่าที่ต้องการบนพื้นฐานของการพึ่งตนเอง โดยมีหน่วยงานภาคีการพัฒนาเป็นผู้สนับสนุนในส่วนที่ชุมชนไม่

1. การมีส่วนร่วมของชุมชน ชุมชนเป็นเจ้าของ ประชาชนเป็นผู้รับผลประโยชน์
2. ชุมชนมีความสนใจในการพัฒนาตนเอง
3. กระบวนการเรียนรู้พัฒนาตนเอง
4. มีความยืดหยุ่นสอดคล้องเหมาะสมกับชุมชน
5. ความร่วมมือและยอมรับเป็นเครื่องมือเชื่อมประสานการทำงานการพัฒนา

ศักยภาพชุมชนของภาคีการพัฒนา

ทั้งนี้ ในระบบมาตรฐานงานชุมชนมีผู้ที่มีหน้าที่บริหารจัดการ เรียกว่า “คณะกรรมการระบบมาตรฐานงานชุมชน” ประกอบด้วย ผู้เกี่ยวข้องในงานพัฒนาชุมชนทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคเอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชนร่วมดำเนินงานตามความเหมาะสมหรือประเด็นการพัฒนาแต่ละพื้นที่ (กรมการพัฒนาชุมชน, 2547, น. 2)

ระบบมาตรฐานงานชุมชนเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองไปสู่ความเข้มแข็ง สำหรับกลุ่มเป้าหมาย 4 กลุ่ม ได้แก่ ผู้นำชุมชน กลุ่ม/องค์กรชุมชน เครือข่ายองค์กรชุมชน และชุมชน เป็นการพัฒนาที่ยึดประชาชน/ชุมชนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง โดยช่วยให้ค้นพบและพัฒนาศักยภาพตนเองได้ และภาคีการพัฒนาใช้เป็นเครื่องมือเชื่อมประสานการทำงานการพัฒนาศักยภาพชุมชนโดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลาง หรือเป็นกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนที่ทำร่วมกับภาคีการพัฒนาโดยผ่านกระบวนการ ร่วมคิด ร่วมแก้ไขปัญหา และร่วมสรุปบทเรียน กำหนดแนวทางการพัฒนาอย่างมีทิศทางที่ทำให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ เป็นการพัฒนาอย่างเป็นระบบโดยการกำหนดเกณฑ์หรือคุณลักษณะที่พึงปรารถนาที่ประกอบด้วยด้านและองค์ประกอบที่แสดงถึงลักษณะของความเข้มแข็ง (ในแต่ละกลุ่มเป้าหมายจะมีคุณลักษณะที่ไม่เหมือนกัน) ให้กลุ่มเป้าหมายกำหนดตัวชี้วัดเพื่อพัฒนาตนเอง โดยมองย้อนอดีตที่ผ่านมา ศึกษาปัจจุบัน วางแผนการพัฒนาลู่อนาคต และสามารถประเมินผลการพัฒนาได้ด้วยตนเอง ประโยชน์ของระบบมาตรฐานงานชุมชนต่อกลุ่มเป้าหมาย คือ เป็นเครื่องมือในการรู้จักตนเองมีการพัฒนาศักยภาพตนเองอย่างมีทิศทางและต่อเนื่อง เป็นกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสานการทำงานทั้งภายในและภายนอก มีช่องทางสะท้อนปัญหาความต้องการของชุมชนเอง ส่วนภาคีพัฒนาสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการเชื่อมประสานการทำงานการพัฒนาชุมชน ที่มีชุมชนเป็นศูนย์กลางสามารถลดความซ้ำซ้อนเพิ่มความคุ้มค่าในการทำงานตามภารกิจ และสามารถต่อยอดกิจกรรมที่ชุมชนดำเนินการอยู่ในชุมชนได้

มูลเหตุจูงใจในการศึกษา

ผู้ศึกษาสนใจและศึกษาเกี่ยวกับระบบมาตรฐานงานชุมชน เพราะว่า ผู้ศึกษาซึ่งเป็นบุคลากรของกรมการพัฒนาชุมชนมีบทบาทหน้าที่ในการขับเคลื่อนนโยบายของกรมการพัฒนาชุมชนสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมในการเสริมสร้างศักยภาพผู้นำชุมชน กลุ่ม/องค์กรชุมชน เครือข่ายองค์กรชุมชน และชุมชน ไปสู่ความเข้มแข็งพึ่งตนเองได้ ประการที่สอง การเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ และกระบวนการมีส่วนร่วมให้กับชุมชน มีความสำคัญในงานพัฒนาที่จะต้องประสานความร่วมมือกันทุกฝ่ายที่ช่วยส่งเสริม สนับสนุน ประสานการทำงานอย่างมีส่วนร่วม เพื่อให้ชุมชนสามารถเกิดทักษะ มีทัศนคติที่ดีต่อการพัฒนา เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อความเข้มแข็งของชุมชนและสามารถพึ่งตนเองได้ในที่สุด การนำระบบมาตรฐานงานชุมชนมาใช้เป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ที่ชุมชนสามารถกำหนดเองได้เพื่อใช้เป็นช่องทางสะท้อนปัญหาความต้องการของตนเองและสามารถกำหนดเป้าหมายที่จะพัฒนาตนเองไปสู่จุดหมาย (ธง) ที่วางไว้ได้ และชุมชนสามารถประเมินผล การพัฒนาได้ด้วยตนเอง และสามารถพัฒนาตนเองต่อไปได้อย่างต่อเนื่องจนชุมชนเองตัดสินใจว่าการพัฒนาในด้านนี้พอแล้ว อาจมุ่งพัฒนาในด้านอื่นให้มากขึ้น ที่ชุมชนเห็นว่ายังจะต้องพัฒนาอีกต่อไป ถ้าชุมชนสามารถตัดสินใจได้ในประเด็นเหล่านี้ แสดงว่าชุมชนได้เกิดพลังความเข้มแข็งขึ้นแล้ว แทนความเข้มแข็งที่ถูกกำหนดจากบุคคลภายนอก และภายนอกเป็นผู้ประเมินอย่างที่แล้วมา ยิ่งพัฒนาจะยิ่งทำให้ประชาชนยากจนลงและพบกับวิกฤติต่าง ๆ และชุมชนยังไม่สามารถแก้ปัญหาของตนเองได้ จึงเป็นเรื่องที่น่าศึกษาว่า ระบบมาตรฐานงานชุมชนเป็นเครื่องมือหนึ่งที่น่ามาใช้ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ชุมชนมีกระบวนการดำเนินการอย่างไรในช่วงระยะเวลา 1 ปี และหลังจากดำเนินการตามระบบมาตรฐานงานชุมชนจนได้รับการรับรองแล้วผลเป็นอย่างไร

ในการศึกษาวิจัยเรื่องกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยระบบมาตรฐานงานชุมชน ผู้ศึกษาได้เลือกกลุ่มเป้าหมายประเภทชุมชนเป็นหน่วยในการศึกษา เพราะสามารถมองเห็นการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม ชุมชนสามารถพัฒนาทุกมิติไปพร้อม ๆ กันในเรื่องของชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน ซึ่งคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่แสดงถึงความเข้มแข็งของชุมชนตามระบบมาตรฐานงานชุมชนมีอยู่ 7 ด้าน ได้แก่

1. ด้านเศรษฐกิจชุมชน
2. ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน
3. ด้านสุขภาพอนามัย
4. ด้านศาสนาวัฒนธรรมและประเพณี
5. ด้านการพัฒนาคนในชุมชน

6. ด้านการบริหารจัดการในชุมชน

7. ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ชุมชนที่เลือกเป็นกรณีศึกษาในครั้งนี้เป็นชุมชนที่สมัครเข้าสู่ระบบมาตรฐานงานชุมชน ปี 2548 และเป็นชุมชนที่ผ่านการประเมิน และได้รับการรับรองมาตรฐานงานชุมชนแล้ว คือ บ้านสวนกล้วย หมู่ที่ 17 ตำบลบ้านส้ม อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นชุมชนกลุ่มแรกที่สมัครเข้าสู่ระบบมาตรฐานงานชุมชน เพื่อต้องการพัฒนาตนเองไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ และหลังจากได้รับการรับรองแล้ว ชุมชนนี้ได้นำระบบมาตรฐานงานชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาความยากจนของชุมชนตามวาระแห่งชาติด้วย เป็นชุมชนที่ได้มีการพัฒนาเพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชนมาตลอดจนถึงปัจจุบัน สะท้อนให้เห็นว่าชุมชนได้พัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ มีการตัดสินใจร่วมกัน และชุมชนเองได้เห็นคุณค่าและศักยภาพในการพัฒนาของตนเอง

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. ศึกษากระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยระบบมาตรฐานงานชุมชน
2. ศึกษาผลที่เกิดขึ้นหลังได้รับการรับรองตามระบบมาตรฐานงานชุมชน

ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตด้านพื้นที่
การศึกษาในครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านสวนกล้วย หมู่ที่ 17 ตำบลบ้านส้ม อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา
 - 2.1 กระบวนการเสริมสร้างพลังความเข้มแข็งของชุมชนด้วยระบบมาตรฐานงานชุมชนของบ้านสวนกล้วยเป็นอย่างไร
 - 1) กระบวนการเรียนรู้และพัฒนาตนเองของกลุ่มเป้าหมายเป็นอย่างไร
 - 2) บทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องภายในชุมชนเอง (สมาชิก, ผู้นำ) และภายนอก ได้แก่ ภาคีพัฒนา (เจ้าหน้าที่หน่วยงานราชการและภาคเอกชน เป็นต้น) เข้ามามีบทบาทในกระบวนการเสริมสร้างพลังความเข้มแข็งของชุมชนตามระบบ มชช. อย่างไร
 - 3) ระบบมาตรฐานงานชุมชนมีความเชื่อมโยงกับทุนเดิมของชุมชนอย่างไร
 - 4) ปัญหา/อุปสรรคที่เกิดขึ้นในกระบวนการพัฒนาตนเองตามระบบมาตรฐานงานชุมชน
 - 2.2 ผลที่เกิดขึ้นหลังได้รับการรับรองตามระบบมาตรฐานงานชุมชน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ได้แนวทางในการสนับสนุนระบบการดำเนินงานของชุมชน
2. เป็นข้อมูลประกอบการวิเคราะห์การพัฒนาระบบมาตรฐานงานชุมชนของกรมการพัฒนาชุมชนต่อไป

นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

ชุมชน หมายถึง บ้านสวนกล้วย หมู่ที่ 17 ตำบล บ้านส่อง อำเภอ เวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

มาตรฐานชุมชน หมายถึง ลักษณะความเข้มแข็งของชุมชน มีอยู่ 7 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจชุมชน ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านสุขภาพอนามัย ด้านศาสนาวัฒนธรรมและประเพณี ด้านการพัฒนาคนในชุมชน ด้านการบริหารจัดการชุมชน และด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ระบบมาตรฐานงานชุมชน หมายถึง กระบวนการเรียนรู้และพัฒนาตนเองของชุมชน ไปสู่ความเข้มแข็งตามที่ชุมชนเป็นผู้กำหนด

ตัวชี้วัด หมายถึง ตัวบ่งชี้หรือคุณลักษณะความเข้มแข็งของชุมชนในแต่ละด้าน/

ทีมงานการพัฒนา หมายถึง คณะทำงานที่ได้รับเลือกจากเวทีประชาคมและมีความสมัครใจเข้ามาเป็นแกนนำในการพัฒนาตามระบบมาตรฐานงานชุมชน

กระบวนการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง หมายถึง ขั้นตอนการพัฒนาตนเองของบ้านสวนกล้วยตามระบบมาตรฐานงานชุมชน

ทุนเดิมของชุมชน หมายถึง ทุนต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนก่อนการพัฒนาตนเองตามระบบมาตรฐานงานชุมชน ได้แก่ ความรู้ภูมิปัญญา ความสามารถ ความพยายาม ทักษะ ความเอื้ออาทร ทรัพยากรต่าง ๆ ฯลฯ

พลังความเข้มแข็งของชุมชน หมายถึง ระบบคุณค่าและเป็นกระบวนการขับเคลื่อนของชุมชนที่ส่งเสริมให้บุคคลและชุมชนนำศักยภาพ และภูมิปัญญาของชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนตามระบบมาตรฐานงานชุมชน